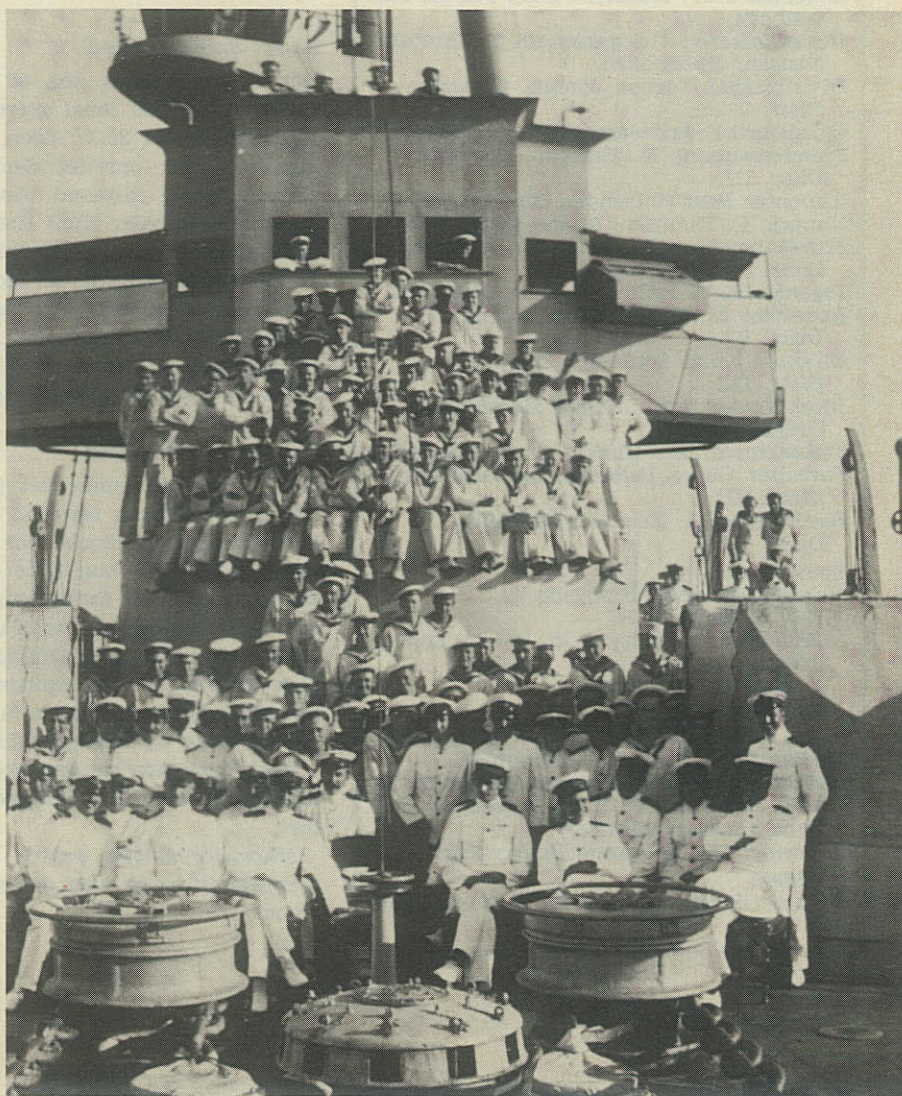

UNDER DANNEBROG

ORGAN FOR
SØVÆRN OG SØFART

4

MARINEFORENINGEN

Foreningens formål er at styrke nationens interesse for søværnet og søfarten ved at samle danske mænd til fælles arbejde for denne sag samt at vedligeholde forbindelsen og kammeratskabsfølelsen mellem mænd, der har gjort tjeneste eller er tjenstgørende i søværnet.

Hovedbestyrelse:

Formand: Kommandørkaptajn K. Hertz, København.

Næstformand: Underdirektør Svend Worm-Petersen, København.

Landssekretær: Assistent Kurt Flatau, København.

Hovedkasserer: Orlogskaptajn S. Thorlund Nielsen, København.

Distriktschef Torben Jensen, Glostrup, Distr. I.

Cykelsmed F. Andreasen, Hillerød, Distr. II.
Premierløjtnant E. Thaarup, Slagelse, Distr. III.

Elmontør Bent Hollænder, Haslev, Distr. IV.
Kaptajn C. Thomsen, Rønne, Distr. V.
Forretningsfører E. Semberg, Nakskov, Distr. VI.

Ingeniør E. D. Fylling, Odense, Distr. VII.
Fabrikant M. Burcharth, Kolding, Distr. VIII.

Direktør Knud Schrøder, Esbjerg, Distr. IX.

Direktionssekretær Jørgen Mortensen, Grenå, Distr. X.

Fiskeskipper Jens Knak, Lemvig, Distr. XI.
Forvalter Georg Petersen, Frederikshavn, Distr. XII.

Bagermester A. Echvald, Godthåb, Distr. XIII.

Hovedkontor:

Marineforeningen, Bredgade 29,
1260 København K.

Ekspeditionstid daglig kl. 10—13. Lørdag lukket.

Telefon (01) 15 28 86.

Postkonto nr. 1608.

Under Dannebrog:

Medlemsblad for Marineforeningen.

Redaktion: Marineforeningen, Bredgade 29,
1260 Kbh. K. (J. Bilde Jensen og Kaj Lund (ansvarshavende)).

Trykning: Holbæk Amts Bogtrykkeri.

Forsiden:

*Sydamerikafarere om bord i »Niels Juel«
1923*

Maritime jubilæer

Handelsflådens Velfærdsråd

Den 27. august 1948 holdt Handelsflådens Velfærdsråd sit første møde, og på samme dato i 1973 blev der festet og gjort status.

Der er lighedspunkter mellem Marineforeningens og Velfærdsrådets aktiviteter, bl. a. i de fritidsklubber, som på rådets initiativ er etableret i de fleste store danske skibe, hvor sømændene arrangerer idræt, underholdning, filmforevisning, præmieskydning m. m. Velfærdsarbejdet for de søfarende er desuden baseret på støttepunkter i alle havne over hele verden. Det har næppe kunnet undgås, at Marineforeningens lokale afdelinger nu og da har haft kontakt med den aktivitet, som udøves af den lokale søfartsservice, havneservice eller sømands-idrætsklub.

Dansk Skibsadoption

Der er ingen tvivl om, at man på danske skoler i dag ved langt mere om søfart, end tilfældet var for 25 år siden, da Dansk Skibsadoption blev oprettet den 21. sept. Adoptionens første formand blev en af initiativtagerne, skibsreder Ejgil Hahn Petersen. Gennem mange år blev det praktiske arbejde ledet af kontorchef Munthe af Morgenstjerne. Jobbet blev i 1972 overtaget af orlogskaptajn Ivar Westergård, som kan oplyse, at der for tiden er regelmæssig kommunikation mellem 113 skibe og deres adoptionsskoler.

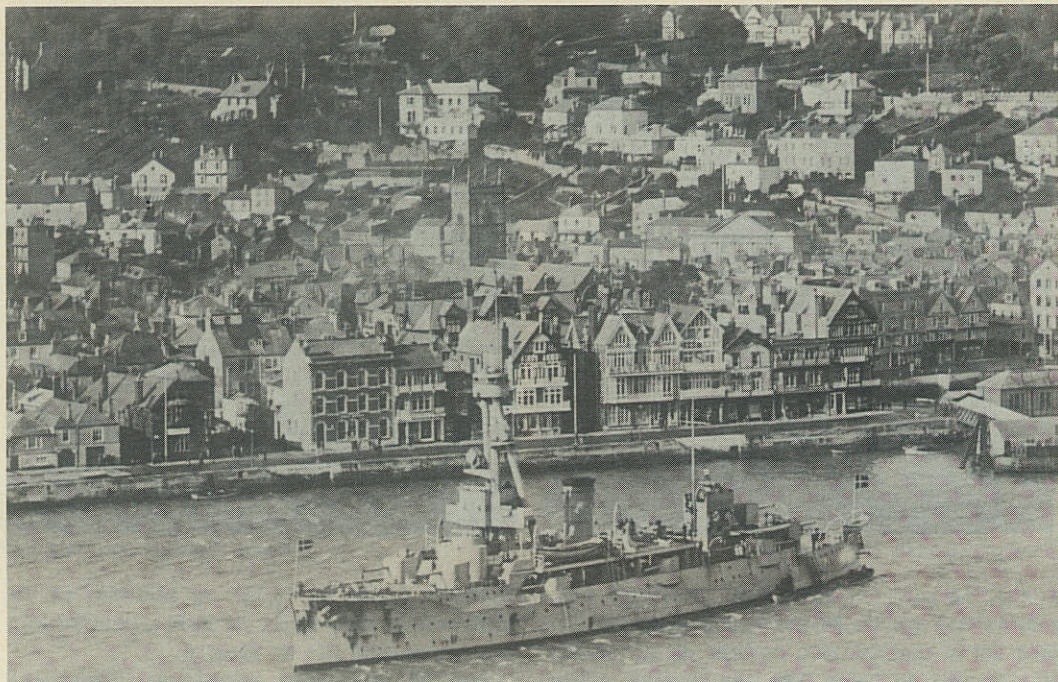
Tidsskriftet Vikingen

Den 1. oktober kunne det populære søfartstidsskrift Vikingen fejre sit 50 års jubilæum. Initiativtager til bladet var forfatteren Chr. Bogø, men efter kun 4 år blev redaktionen overtaget af Axel Bærentzen, som siden har mestret at navigere skuden gennem storm og stille med sin stykgodsladning af maritim teknisk information, beretninger fra sømandslivet, aktuelt og historisk søfartsstof i populær bearbejdelse og mange dejlige illustrationer.

Axel Bærentzen har derigennem gjort en god indsats for at vække interesse for dansk skibsfart.

Marineforeningen ønsker de tre jubilærer hjertelig til lykke med deres virke for dansk søfart.

Formanden.

Til ankers på Dartmouth Red

Med NIELS JUEL over Atlanten

Ved J. Bilde Jensen

Artiklen er skrevet på grundlag af bl. a. breve fra skibets reservelæge samt materiale fra Marinens Bibliotek.

Fra dette århundredes begyndelse og op til årene før anden verdenskrig bestod flådens hårde kerne af de såkaldte kystpanserskibe af Herluf Trolle-klassen. I 1913 lagdes kølen til endnu et skib af denne klasse med navnet NIELS JUEL. Der kom dog intet kystpanserskib ud af dette projekt, for af mange grunde skred bygningen af skibet kun langsomt frem, således at stabelafløbningen først fandt sted i sommeren 1918. Kort efter sluttede første verdenskrig. Afspændings- og nedrustningstankekerne gjorde sig også dengang i Danmark stærkt gældende, og færdigbygningen af NIELS JUEL blev i en periode helt indstillet. Det blev overvejet at hugge skroget op eller at søge skibet ændret til civil anvendelse evt. som færge. Resultatet blev dog, at skibet blev færdigbygget som orlogsskib med ret let armering til skolebrug og som søgørende repræsentationsskib og fik den noget særegne betegnelse artilleriskib.

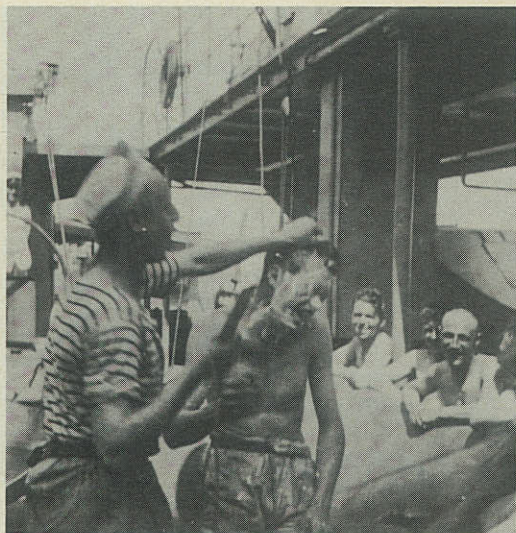
I foråret 1923, altså 10 år efter at skibets bygning var iværksat, var dette færdigt og stod ud på sit første togt, hvorunder det anløb Norge, Færøerne, Skotland og Sverige.

Efter at skibet og dets installationer på dette togt var blevet afprøvede og resultatet fundet tilfredsstillende, bestemtes det at sende det på et repræsentationstogt til Sydamerika. Det var 83 år siden, at et dansk statsskib sidst her havde vist flaget.

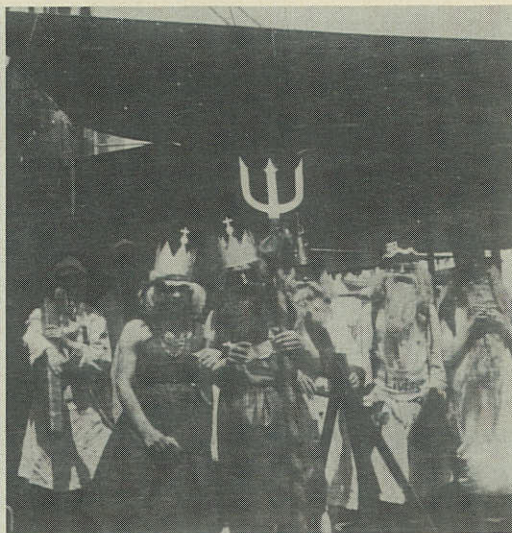
Den 16. oktober 1923 hejstes kommandoen. Chef var kommandør Aage Bojesen med orlogskaptajn Augsburg som næstkommanderende. Besætningen bestod af nærlig 250 mand, hvoraf de allerfleste var værnepligtige.

Som en understregning af togtets vigtighed blev skib og besætning den 20. oktober inspiceret af flådeinspektøren, ligesom H. M. Kong Christian d. X aflagde besøg om bord. Den 22. oktober afsejlede NIELS JUEL fra København med en oplevelseshungrende besætning, og oplevelser kom man i rigeligt mål ud for.

Allerede i Nordsøen på vej til Den engelske Kanal løb skibet ind i en sydvestlig efterårs-

Skrap renselse før dåben

Kong Neptun med sit hof

storm, og selv om skibet var sødygtigt nok, målttes dog op til 30 graders krængning. En stor del af mandskabet, og især de værnepligtige, hvoraf de fleste ikke var søvante, måtte døje søsygens kvaler.

Skibets reservelæge, P. Vorslund-Kjær, har herom skrevet følgende: »Der er mægtig gang i skuden, og vi har fået nogle af mænderne ned til os i lazarettet. De er klasket fuldkommen sammen og er ganske apatiske. Blev de smidt udenbords, ville de såmænd slet ikke reagere. Skibets søsygekur er – som nogle udtrykker det – betydelig voldsom. Den består af varm te og kamferdråber og så op på dækket, hvor patienterne med en rugbrødsskorpe i munden til at gumle på, bliver sat til at motionere med en kammerat under hver arm.«

NIELS JUEL var ingen hurtigsejler. Normal fart var ca. 10 knob, og først den 28. oktober ankom skibet til den engelske kanalhavn Dartmouth for bunkring. Her fik besætningen en forsmag på, hvad der ventede dem i retning af glade landlovstimer, busture og omvisninger ved de senere havneanløb sydpå.

Efter kun to dage i Dartmouth fortsattes rejsen ud af kanalen og over den Biscayiske Havbugt.

Også her mødte skibet dårligt vejr; men nu havde alle lært at bruge langt og kort ben, og søsyge var et overstået fænomen.

På rejsen sydover anløb skibet Cadix i Sydvestspanien (4/11 til 8/11), Funchal på øen

Udflugt på La Plata

Madeira (11/11 til 15/11) og Mintello på De Capverdiske Øer (20/11 til 22/11), hvorfra kursen sattes mod Rio de Janeiro.

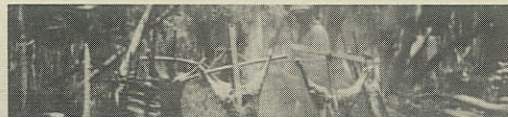
Den 27. november passeredes Ækvator, i hvilken anledning der afholdtes traditionel linedåb med indsæbning, barbering og bad m. m. under ledelse af Hans treforkede Maje-stæt Kong Neptun.

Den 5. december gik NIELS JUEL's anker i bund på Rio's red, et af de smukkeste steder i verden, og der fulgte nu 10 dage med fester, udflugter og besøg for hele besætningen, arrangeret af den danske koloni med gesandten, hr. Otto Mohr og formanden for den danske forening, hr. Simensen i spidsen. Da besøget var officielt, var skibets chef ledsaget af to officerer i audiens hos Brasiliens præsident.

Efter det i alles mening fortræffelige besøg i Rio, gjorde det godt med nogle friske dages sejlads ned til Buenos Aires, hvor skibet gik til kaj 21. december, og hvor landsmænd og myndigheder kappedes om at invitere til fester og udflugter.

Lillejuleaften var besætningen til gudstjeneste i den norske sømandsmissions kirke med efterfølgende julefest og uddeling af gaver. Juleaften fejredes om bord med juletræ fra Andesbjergene, festmåltid og sang og evig glæde på banjer og i messer. Over hele skibet var der pyntet til fest med flag og grønne grene, julelysene blinkede på bordene over den herligste julemad, medens såvel tempe-

En sydamerikansk specialitet: helstegte okser

Honnørkompagniet på march i Montevideo

ratur som humør steg til bemærkelsesværdige højder.

Ved midnatstid gik de fleste til gudstjeneste i Basilica Sct. Francisco-kirken.

Juledags eftermiddag var besætningen indbudt til hestevæddeløb, og anden juledag marcherede et paradekorps fra NIELS JUEL gennem byen til præsidenten Dr. Alvears palæ, hvor chefen ledsaget af tre søofficerer aflagde officiel vist. En deltager har beskrevet begivenheden således: »De høje honoratiores trådte frem på paladsets balkon og modtog en stormende hyldest fra folket. Det danske æreskompagni spillede den argentinske og den danske nationalmelodi, defilerede derefter forbi paladset elegant og med vajende dannebrogflag og fuld musik og marcherede derefter bort gennem parken med de vittende palmer og blomstrende akacietræer. De solbrændte danske orlogsgaster gjorde lykke på deres march gennem gaderne. Det lille kække kompagni fik hjertet til at banke hurtigere hos mangen Dansk-Argentin.« . . . . .

Den 2. januar 1924, møt af fester og arrangementer, forlod NIELS JUEL Buenos Aires og sejlede ned ad La Plataflodens mudrede vand til staten Uruguay's hovedstad Montevideo. Nye udflugter, mere selskabelighed, chefen i audiens hos præsidenten, landgangskompagniet på marchtur i byen, kransenedlæggelse ved nationalheltens grav m. m., indtil skibet afsejlede 9. januar. Hjemturen var begyndt.

Pernambuco (Recife) blev anløbet for bunkring og kedelrensning, men dog også med tid til en udflugt 40 km ind i landet.

På rejsen fra Pernambuco til Azorerne, da Ækvator blev passeret for nordgående, dukkede to af kong Neptun's betjente frem med en svar synder. Sagen var den, at under opholdet på den sydlige halvkugle var det blevet opdaget, at en af besætningen uærligt havde sneget sig over linien uden at være blevet døbt på nedturen. Alle mand var på dæk, da synderen blev ført frem, alvorligt anklaget og der-

efter døbt på en ublid måde. Som straf fik han yderligere meddelelse om, at han ingen dåbsattest ville få, således som alle kammeraterne havde fået det.

En sørgelig hændelse undgik man ikke på togtet. Den 25. januar afgik en af de værnepligtige pludselig ved døden og blev næste dag sænket i havet under udfoldelse af det fastsatte ceremoniel. Da kisten var overbordsat, blev der affyret tre geværskud efterfulgt af et kanonskud.

Den 5. februar ankom skibet til Punta Delgada på Azorerne for bunkring.

Vejrguderne følger skibes og søfolks færden og sørger med passende mellemrum for at minde dem om, at de på havet er i naturens

Daværende værnepligtig (nu Marineforeningens næstformand) Svend Worm-Petersen under Rios palmer

vold. Vejrguderne ynder ikke, at havets gæve sønner gennem vellevned i havn og daseri under godtvejrsejladts til søs bliver for kålhøgne og slappe. På dette tidspunkt var tiden inde til at sætte NIELS JUEL og dens besætning på prøve. Medens vejret under sejladts over Atlanten både på ned- og opturen havde været fint, fik man nu dårligt vejr. Afgangen fra Punta Delgada måtte udsættes på grund af stormende kuling; men da sejlplanen så vidt muligt skulle holdes, stod man, skønt vejret kun var blevet lidt bedre, til søs med kun et døgn's forsinkelse.

Allerede dagen efter blæste det op til storm, og skibet rullede helt op til 35 grader. Vejret blev så hårdt, at man måtte ændre kurs og lænse med nedsat fart, ligesom der blev udsat olieposer til dæmpning af søerne.

Den 11. februar tiltog stormen i styrke og piskede havet op. Først på eftermiddagen blev bagbords redningsbåd trods ekstra surringer taget af søerne, og først på aftenen slog en svær sø dampbarkassen los. Den svingede voldsomt og tørnede mod forskelligt opstående. Ved godt sømandsskab lykkedes det dog trods mørket at få hold på bæstet, og få den surret fast igen dog i en noget beskadiget tilstand.

Skibets tidligere citerede reservelæge har beskrevet de følgende døgn således: »Stormen, som er blevet til en orkan, vedvarer på andet døgn — vi ligger nu underdrejet. Dagen (12/2)

Før vaskemaskinernes tid

blev endnu værre end den foregående. Ny jobspost: Rorkæden til styremaskinen sprængt. Roret slog viljeløst i takt med søerne. Styringen var ophørt. Heldigvis har skibet to skruer, og ved hjælp af disse lykkedes det at holde stævnen mod søerne. Ellers — nå ja, det lykkedes altså.

I kabyssen slukkedes ilden tre gange for kokken. For øvrigt er det næsten umuligt i en sådan søgang at få nogeting spist. Måltiderne indtages på den måde, at de fleste sidder ned på dørken med ryggen mod væggen.

Hen på eftermiddagen gik redningsbåden om styrbord over bord. Rulningen vedvarer. Jeg var forude for at forbinde et par tilskadekomne i lazarettet, hvor alting svømmede. Overhalingerne var ofte så voldsomme, at man pludselig mistede fodfæstet, og patienter og læge mellem hinanden røg ned i læ.

Tirsdag den 14. februar ligger vi stadig underdrejet, men barometret, som har været helt nede på 734 m/m, stiger nu støt, så det værste er vel overstået. Til formiddag er arbejdet med roret tilendebragt, og der er nogenlunde menneskeligt på dækket. En dagsbefaling fra chefen, der i 50 timer uafbrudt har været på broen, oplæses. Den indeholder en anerkendelse og tak til besætningen — ikke mindst maskinfolkene.

Skibet styres med håndrat; men 12 mand er stadig på post for at holde orden på de svære kæder.»

Den daglige kondi

Der var også en hel del havarier udover de tidligere nævnte bl. a. satte gyrokompasset ud og luftpumpen til den ene maskine svigtede i en periode.

Besværlighederne øgedes ved, at de store masser af vand, som kom ind på dækket, ikke kunne finde afløb hurtigt nok, således at vandet trængte ned om læ, hvor man både i lukker, gange og banjer soppede i vand.

Alt ialt klarede både skib og besætning sig dog godt. Den 14. februar kunne kursen igen sættes mod Kanalen, og fem dage senere faldt ankeret på Plymouth red. Her lå skibet kun i to dage, hvorefter næsen sattes hjemad. Den 19. februar rundedes Skagen, og lørdag den 20. fortøjedes på Holmen. Den 1. marts blev kommandoen strøget, og togtet var endt. Det havde varet ca. 4½ måned, 10 udenlandske havne var besøgt, og der var udsejlet ca. 14.600 sømil.

Som indledningsvis anført blev NIELS JUEL færdigbygget for bl. a. at tjene som repræsentationsskib, hvilken opgave det løste med glans på togtet til Sydamerika.

Intet skib tjener sit formål godt uden en god besætning. At NIELS JUEL på dette togt havde en god besætning, fremgår af følgende bemærkninger hentet fra Marineministeriets arkiver:

»I Sydamerika blev besætningen almindeligt beundret på grund af dens upåklagelige opførsel og dens soignerede nette påklædning. En

så distingveret orlogsbesætning havde man, efter hvad der meddeles, ikke tidligere set i Rio de Janeiro.»

»Landgangskompaniet gjorde lykke; de friske lyse unge mænd, den præcision hvormed geværgrebene blev gjort og den smukke march til skibsorkestrets musik, gjorde et fortræffeligt indtryk på alle, der overværede paraden og både de tilstedeværende og siden den argentinske presse havde kun lovord om de danske sømænd.»

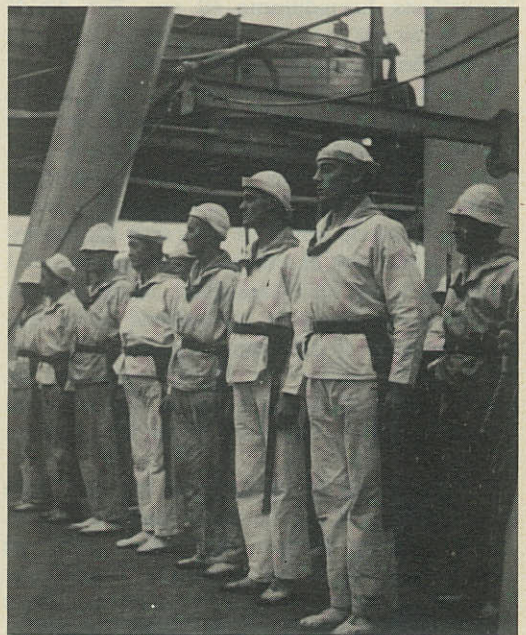
»NIELS JUEL's besætning har i de fremmede havne opført sig så eksemplarisk som efter sigende ingen anden orlogsbesætning. De fremmede har været glade ved at have den som gæst, og de i udlandet bosatte danske har været stolte over, at disse orlogsgæster var deres landsmænd.»

At et sådant togt skabte et godt og varigt indbyrdes kammeratskab blandt de deltagende siger sig selv.

Dette kom til udtryk i 25-året for togtet, hvor ikke mindre end 84 mand af besætningen mødtes på Holmen i forbindelse med Marineforeningens årlige jubilæumstævne.

I år ved samme lejlighed mødtes 27 af deltagerne til hyggeligt samvær på Holmen og opfriskede minder fra dette så begivenhedsrige togt for 50 år siden.

Skansevagt for flaget træder an

Hjuldamperen »Hekla« og kanonbåde i aktion på Flensborg Fjord 9. april 1848. Efter maleri af Wilhelm Melby

Et 125 års minde - fra hjuldampernes tid

DEN DANSKE FLÅDE I AKTION 1848

Ved den første Slesvigske krigs udbrud i 1848 rådede Danmarks flåde blandt andet over seks lineskibe og otte fregatter, som dog ikke blev udrustede det første år. Selv om begivenhederne i foråret 1848 udviklede sig truende, fandt man det dog tilstrækkeligt at klargøre et lille antal lette enheder for at kunne hævde kongerigets herredømme til søs. Det gjaldt dels forsvaret af Vesterhavsoerne og dels transporten af hæren til Sønderjylland.

Chefen for søtransportvæsenet, kaptajn P. W. Tegner, fik navnlig god anvendelse for dampmaskinerne, som kunne benyttes til bugsering af kanonbåde og mindre sejlskibe, hvorved deres transportkapacitet forøgedes.

Flåden rådede selv over seks små hjuldampskibe. Heraf var et udlånt til havnevæsenet i Glückstadt og blev beslaglagt af oprørerne. Desuden var den lille mislykkede *Hebe* specielt indrettet til kongens brug. De øvrige var *Ægir*, *Hekla*, *Gejser* og *Skirner*. Allerede 26. marts kunne *Gejser* med en korvet på slæb afsejle til Als, som blev besat af skibenes mandskab.

Flådens egne hjuldampskibe var dog ikke tilstrækkelige til selv at overkomme transporten af hærens styrker med deres heste og artilleri samt de efterfølgende forsyningstransporter. Som så ofte før, måtte der søges hjælp fra handelsflåden, som dengang rådede

over en lille snes dampskibe. I løbet af krigen kom flåden til efterhånden ved køb eller leje eller gave at råde over et dusin af disse.

Som gave modtog man fra »Comiteen for Dampskibsindkjøb ved frivillige Bidrag« dampskibet *Valdemar*, og desuden rekvireredes til krigstjeneste *Slesvig*, *Christian VIII*, *Eideren*, *Caroline Amalie*, *Vildanden*, *Øresund*, *Royal Adelaide*, *Iris*, *Saga*, *Dragen* og *Hertha*. Det største skib i denne flåde var *Slesvig*, som under navnet *Copenhagen* var bygget i Glasgow i 1845 — til P. H. Donner i Altona. Skibet, der efter krigen blev overtaget af postvæsenet, købtes i 1855 af marinen og gjorde tjeneste som kongeyacht indtil 1884.

Dampskibenes opgave bestod blandt andet i overførsel af mandskab og materiel fra Korsør til Sønderjylland, transport af det svenske hjælpekorps på 4-5000 mand fra Göteborg til Fyn, samt talrige transporter langs den østjyske kyst.

I enkelte tilfælde deltog dampskibene også, hvor det gik hedt til, blandt andet i slaget ved Bov den 9. april. Særlig værdifuld var også dampskibenes bidrag til lettelse af egne troppeforskydninger og forstyrrelse af fjendens bevægelser i forbindelse med de heftige kampe i begyndelsen af juni.

Danmark havde ubetinget fordele ved sin overlegenhed til søs, men mange mener, at disse fordele kunne have været udnyttet bedre.

NYT FRA SØVÆRNET

Holmens arrest nedlægges.

Forsvarets Rationaliseringsafdeling har ønsket et forslag til en sammenlægning af arresten på Holmen med arresten i Kastellet.

Når sammenlægningen er en realitet vil det være slut med, at Holmens straffegaster kommer på besøg i Stenhuset, som Holmens arrest benævnes mand og mand imellem.

Gamle orlogsgaster husker meget vel synet af de arme syndere, som med køjetøjet under armen og eskorteret af en befalingsmand med sabel, traskede af sted til nogle dages streng arrest eller vagtarrest i Stenhuset. Alene dette syn havde utvivlsomt stor præventiv virkning.

Straffen streng arrest, som indebar vand og brød samt Det nye Testamente og salmebogen som eneste læsestof, er forsvundet for flere år siden, men nu bortfalder også de særlige militære straffe vagtarrest og kvarterarrest. I stedet pålægges bøde og hefte.

Havenes frihed indskrænkes.

Det er ikke bare Island, som har udvidet sin fiskerigrænse. Over 70 andre lande har i de sidste 25 år gjort det samme, hvorved 4,5 mio. kvadrat-sømil åbent hav er kommet under national lovgivning. Nogle lande har sat grænsen til 200 sømil. Hvis alle kystnationer gjorde dette, ville 35 pct. af havene blive beslaglagt. Problemerne skal drøftes på en verdenskonferens næste år.

Dovenskabens triumf

Som i mange andre af søværnets skibe, har man i inspektionsskibet VÆDDEREN en skibsavis. Oplaget er blevet firdoblet, hvilket skyldes, at bladet sendes hjem til familien. Så sparer man et brev.

Nu er det foreslået, at bladets sidste side slutter med ordene »kærlig hilsen«, for så kan man bare skrive sit navn under.

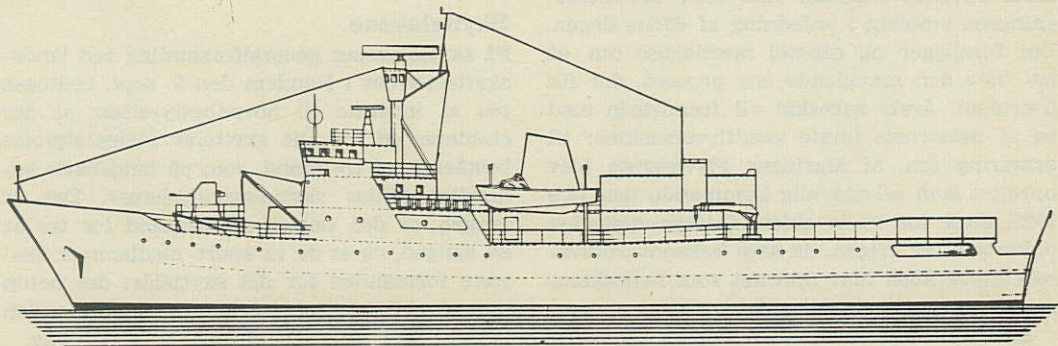
Søværnets nye inspektionsskib

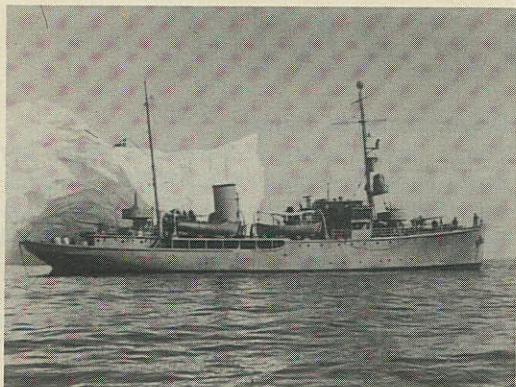
Søværnets Materielkommando har med Aalborg Værft A/S sluttet kontrakt om bygning af et nyt inspektionsskib. Det bliver bygget efter norsk Veritas klasse 1A1-ICE-A-EO, egnet til sejlads ved Grønland og Færøerne, forsynet med periodevis vagtfrit maskineri.

Hoveddimensionerne vil blive: Længde 73,7 m, bredde 11,8 m, deplacement ved 4,5 m dybgang 1970 tons. Længden og bredden er henholdsvis 2,7 m og 0,3 m større end HVIDBJØRNEN-klassens, men deplacementet er det samme. Konstabler og værnepligtige får 2- og 4-mands lukafer. Skibet skal bemandedes med 60 mand, heri medregnet 4 mand fra helikoptergruppen. Der bliver også plads til 6 passagerer.

Skibet, der får to hovedmotorer på tilsammen 7440 HK, tværskibs bovpropelleranlæg, og Stabilisator med indklappelige finner, leveres senest 1. oktober 1975 og vil fuldt udruftet koste ca. 50 mill. kr.

Rids af Søværnets nye inspektionsskib

Farvel til HEIMDAL

Nu forsvinder det sidste af flådens skibe, som var i tjeneste før anden verdenskrig. Opmålingsskibet HEIMDAL er solgt til ophugning for ca. 92.000 kr.

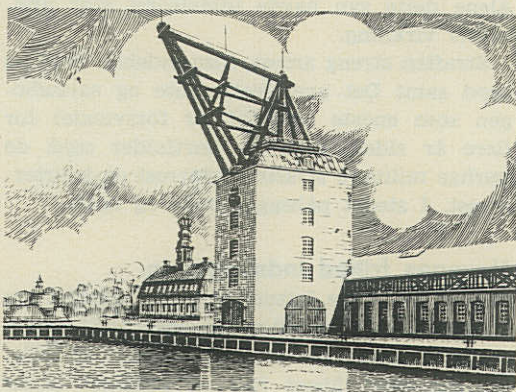
HEIMDAL blev bygget i 1935 som et kombineret opmålings- og inspektionsskib til brug i de grønlandske og færøske farvande. Skibet gjorde tjeneste her hjemme i krigens første år og blev sænket af egen besætning 29. august 1943. Det blev hævet og benyttet som forpostskib af tyskerne. Ved krigens slutning blev skibet fundet intakt og straks igen sat i tjeneste under orlogsflaget. Den sidste halve snes år har HEIMDAL ligget fast fortøjet ved en

af de gamle undervandsbådsbroer på Nyholm og været benyttet som stations- og logiskib for ubådseskadren.

Mastekranen fylder 225 år

I dette efterår er det 225 år siden, kgl. bygmester Philip de Langes tegning til Nyholms Mastekran blev approberet ved kgl. resolution af Hans Majestæt Kong Frederik V.

Mastekranen, som er kendt af alle orlogsgaster, der har været på Holmen (hvad jo ikke alle har i vore dage) kaldes i almindelighed for Chr. IV's mastekran, men det er altså ikke rigtigt at give denne store byherre æren for værket, som i øvrigt er Københavns Havns vartegn.

Fra hovedbestyrelsen

Juleaskeskål 1973.

På sendemandsmødet i Nykøbing F. blev det på basis af uofficielle forlydender optimistisk meddelt, at der var 99 % mulighed for, at årets Søværns-askeskål ville bære Marineforeningens emblem i anledning af 60-års-dagen. Der foreligger nu officiel meddelelse om, at det blev den manglende ene procent, der fik overtaget. Årets askeskål vil fremtræde med en af Søværnets første vandflyvemaskiner til erindring om, at Marinens Flyvevæsen blev oprettet som selvstændig kommando den 15/9 1923, altså for 50 år siden. Selvstændigheden ophørte efter krigen, da som bekendt Forsvarets Flyvevåben blev oprettet som fælleskommando for alle flyvestyrker.

Alle afdelinger har fået tilsendt skrivelse

ang. bestilling af skåle og tegning af disse. Forhåbentlig er der afgivet bestilling senest 1. november, ellers kan det ikke påregnes, at skålene bliver leveret før jul.

Skyttelavene.

På skyttelavenes generalforsamling ved landskyttestævnet i Randers den 9. sept. vedtoges det at indstille til hovedbestyrelsen, at der etableres en for alle skyttelav fælles styrelse bestående af tre mand, som på landsbasis behandler fælles skyttelavsproblemer. Det er tanken, at der vælges en formand for tre år ad gangen, og at de to andre medlemmer skal være formanden for det skyttelav, der netop har afholdt landsskyttestævne, og formanden for det, der skal afholde næste års stævne.

Sendemandsmøde 1974.

Som det fremgik af referatet fra sendemandsmødet 1973 (UD. 3/73, side 9) blev der på mødet i Nykøbing F. ikke truffet endelig afgørelse om mødested 1974. Ud fra visse forudsætninger stod både Skagen og Marstal som indbydere, men disse forudsætninger måtte drøftes i de respektive bestyrelser, og hovedbestyrelsen fik derefter af sendemandsmødet mandat til at træffe afgørelse om mødested, når resultatet af disse drøftelser forelå.

Afgørelsen er blevet, at sendemandsmødet 1974 afholdes i Marstal 25.—26. maj.

Medens Skagen havde sendemandsmøde i 1961, har der ikke tidligere været sendemandsmøde i Marstal. Det nærmeste er Svendborg i 1954.

Altså: Vel mødt i Marstal i maj 1974!

Jubilarstævne 1973.

Det årlige jubilarstævne, der afholdtes søndag den 2. september, fik det sædvanlige gode forløb. Kl. 10.30 mødte jubilarerne ved Værftsbrovagten, og en halv time senere blev der stillet til parade. Her blev gasterne modtaget af Marineforeningens formand og chefen for Flådestationen, kommandør E. V. Jørgensen, som bød velkommen.

Efter en kort andagt ved pastor Scheller-Nielsen nedlagde en gast fra årgang 1908 en krans ved mindestenen for de faldne i 1940-45. 1908-gasten var Vilhelm Aagesen, Vanløse.

Efter paraden marcherede man med Kvindelige Marineres musikkorps i spidsen til Marinekasernen, og undervejs besøgte Søværnets museum i »Bohlendach-hus«. På kasernen blev man modtaget af chefen, som beordrede aftrædning til skafning.

Under skafningen var stemningen helt i top.

Man udvekslede mange minder »fra dengang«, og snakken gik uforstyrret, imens man fik gjort kål på dejlig biksemad med mere.

Ialt deltog 138 jubilare i stævnet. Heraf var der 27 fra »Niels Juel«s togt til Sydamerika i 1923, og en halv snes stykker fra »Valkyrien« samme år.

Ved jubilarstævnet kunne vi glæde os over som gæster at se repræsentanter fra vore skandinaviske broderforeninger: Fra Flottans Män kommandørkaptajn Sv. Carleson, formand i Malmø og Hälsingborg, og Inge Persson, formand i Ängelholm. Fra Norges Orlogsforbund kom præsidenten, kommandørkaptajn A. Stang, samt Bjarne Knutsen og formanden fra Oslo, Ossavy.

Et godt og hyggeligt stævne, der var begunstiget af et strålende solskinsvejr.

Kurt Flatau.

Mere om stævnet

Ved stævnet i 1972 blev der under frokosten udtrykt beklagelser over pressens tilbageholdenhed med hensyn til at give orientering om stævner.

I denne forbindelse oplyser M. Schnell, at der i år blev rettet henvendelse til Storkøbenhavnens distriktsblade med anmodning om at give jubilarstævnet en venlig omtale.

Fra en halv snes af disse blade var der en positiv reaktion, og kun fire af bladene svarede ikke på henvendelsen. Schnell håber, at ideen vil blive taget op af formændene i de forskellige afdelinger i andre byer til næste år.

Næste nummer af U.D.

Artikler og illustrationer til »Under Dannebrog« nr. 1, 1974, skal være redaktionen i hænde senest 15. januar. Vigtige meddelelser fra afdelingerne har en uges ekstra frist.

Fra afdelinger og distrikter

BORNHOLM

Afdelingens fødselsdag den 25. august blev på traditionel vis markeret ved en højtidelighed på havnen, hvor formanden, Sigurd Andersen, nedlagde en krans ved søfartsmonumentet.

Afdelingens vinterprogram blev indledt den 10. november med et ande- og laksespil på »In-

dustrien«. Samme sted vil man den 25. november holde et stort bankospil, og 27. december afholdes juletræsfest for familierne. Yderligere er planlagt et gevinst-keglespil for medlemmer med damer på Vandmøllekroen med senere fastsættelse af datoen.

EBELTOFT

I samarbejde med afdelingerne fra Grenå og Århus arrangeredes søndag den 19. august en dejlig sejltur til Anholt. Afsejlingen fandt sted fra Grenå havn om morgenen, og efter et par timers sejlads gjorde man landgang på Anholt, der blev erobret efter en slagplan udarbejdet af Grenå afdeling.

Der findes ingen rutebiler på Anholt, og i mangel heraf brugte man den lokale ølbil, hvilket viste sig at være ganske praktisk. Det var også en praktisk foranstaltning at invitere den lokale politibetjent med. Han var en fortræffelig turistfører.

Frokostkurven blev tømt på »Sønderbjerg«, hvor man samtidig nød den gode udsigt sammen med musikken fra Børge Møllers skibsklaver.

Den medbragte aftensmad blev fortæret under sejlturen tilbage til Grenå.

Sæsonens anden fisketur afholdtes 26. august, og man er indstillet på regelmæssige sammenkomster mindst en gang om måneden.

Foreløbig har man en fast kammeratskabsaften sidste torsdag i hver måned. Man lagde ud 27. september med en filmaften, hvor der bl. a. blev vist nogle optagelser fra fisketuren og fra den store fastelavnsfest.

Den følgende sammenkomst fandt sted den 25. oktober, hvor overmekaniker Poul T. Sørensens fortalte om søminevæsenet.

På initiativ af Århus afdelingen arrangeredes 3. november en fælles fest for Århus, Grenå og Ebeltoft med spisning og dans på hotel »Vibæk« i Ebeltoft.

Det var lidt af en skuffelse, da bestyrelsen fik afslag på henvendelser til borgmesteren om at være medarrangør ved modtagelsen af skoleskibet »Georg Stage« i slutningen af august. Man viste dog flaget ved at sende en hilsen om bord i form af tre kasser sodavand og en kasse øl til elever og besætning.

FREDERIKSBERG

Afdelingen indviede de nye lokaler i Hjemmeværnsgården ved en fest den 27. oktober med gallamiddag og dans. Formanden, Henning Stub, oplyser, at der i vintersæsonen vil være sammenkomst for medlemmerne den anden onsdag i hver måned.

FREDERIKSSUND

Fra afdelingens kasserer, Gunnar Hansen, er modtaget meddelelse om, at der blev afholdt kammeratskabsaften i marinestuen den 17. oktober. Samtidig beder han om, at medlemmerne må blive gjort opmærksom på, at der den 24. november afholdes madposebal og pakkefest i marinestuen: - »Det er nogle gode fester, så husk at møde op!«.

GENTOFTE

Der er modtaget en forsinket meddelelse om, at afdelingens mangeårige medlem, bagermester Knud Koefoed Andersen, fyldte 75 år den 27. august.

GLOSTRUP

Det sidste nummer af husorganet »Så til søs« er præget af krudtrøg. Udover de traditionelle hyggelige sammenkomster en gang om måneden i »Kahytten« mødes skytterne mindst en gang om ugen til træning eller til konkurrence-skydninger med lokkende navne som vinskudning, præmieskydning, pokalskydning, vildtskydning, nisseskydning etc.

Det er ikke så sært, at skyttelavet har fået vind i sejlene, eftersom Glostrup for tredje år i træk blev vinder af landsskyttestævnet (læs under Randers).

GODTHÅB

Albert Echwald oplyser, at kommandør Lichtenbergs Fond, som blev stiftet i 1962, i årenes løb har medvirket til, at ca. 70 unge grønlandere har kunnet deltage i togter med skoleskibet »Georg Stage«. Enkelte har også været sendt ud med statens skoleskib »Danmark«.

Fonden har afholdt udgifterne til indkøb af ensartet beklædning til de grønlandske elever - i de senere år også i flere tilfælde til andre effekter, som eleverne skal møde med. Desuden har man betalt sygeforsikringer og lommepenge.

Flere af de første elever sejler i dag som styrmænd i danske skibe. Adskillige har taget sætteskippereksamen ved skipperskolen i Grønland og sejler nu med fiskekuttere eller institutionsbåde på kysten.

Yderligere har fonden uddelt et stort antal præmier ved de afsluttende eksaminer på skipperskolen i Godthåb, og man har kunnet afholde udgifterne til bespisning og gaver for med de af skolens elever, der må opholde

sig på sømandshjemmet i Godthåb jule- og nytårsaften.

I fondens fremtidsplaner indgår også ydelse af støtte til unge grønlænderes videre maritime uddannelse i Danmark.

I et senere brev fortæller Echwald, at afdelingen som noget nyt har indledt et samarbejde med Garderforeningen NUK, Flyvevåbenets Soldaterforening og F N - Soldaterforening. Det første fælles arrangement var en pokalskydning med efterfølgende spising i Godthåb Forsamlingshus.

HALS

Afdelingen havde i juni den sorg at miste sit ældste medlem, pensioneret lods J. C. Ertmann som var æresmedlem, og som havde været med til at starte afdelingen under navnet »Hals Bakke«.

HJØRRING

Sekretær Per With har sendt rapport om afdelingens årlige fregatskydning på skydebanerne ved hjemmevernsgården den 11. august. Marinehjemmeværnet, som man altid har haft et fortrinligt forhold til, var inviteret med. Også den nye Brønderslev afdeling havde fået indbydelse, men var ikke mødt op.

Da fregatten hen under aften blev sænket ved et velrettet skud fra Per With himself, havde der i mellemtiden været afviklet en del serieskydninger samt dameskydninger, og man havde haft en vellykket dag med strålende vejr og stort fremmøde. Der sluttedes med middag og præmieuddeling på hjemmevernsgården, hvor medlemmer af bestyrelsen med koner havde meldt sig frivilligt til at sørge for maden. - og så blev der danset.

KGS. LYNGBY

Ved sæsonens første sammenkomst på »Lottenborg« vistes to gode film, som man havde lånt af B.P. Den ene omhandlede Angle Bay i Wales, hvor de nordiske vikinger har sat deres spor. Den anden, »Folkene på Pitcairn«, beskrev, hvorledes efterkommere af mytteristerne fra »Bounty« lever i dag. Ved den følgende sammenkomst på »Lottenborg« var damerne inviteret med.

Vinterprogrammet byder i øvrigt på andespil og dans den 18. november, julestue den 13. december, torskegilde den 10. januar, ge-

neralforsamling 25. februar, filmaften 14. marts og fødselsdagsfest 17. april. Afdelingen fylder 30 år.

Også i Kgs. Lyngby er skyttelavet aktivt. Man samles i sæsonen hver anden tirsdag på Lyngby stadion, hvor skydebanerne meget bekvemt er placeret under kantinen.

KOLDING

Anden halvdel af sommersæsonen blev indledt med pokalskydning på de nye udvidede skydebaner i Munkens Dam.

Lørdag den 6. oktober var der arrangeret pilketur. Desværre er afdelingen blevet skibsløs, idet »Åse« er solgt. Situationen blev imidlertid klaret ved, at flotillechef Willy Petersen stillede marinehjemmeværnets kutter til rådighed for en demonstrationstur, hvor fiskestang kunne medbringes.

KORSØR

Afdelingens lokale publikation »Kompasset« meddeler, at efterårsfesten blev fejret den 27. oktober som en pakkefest. Den fandt sted »samme sted som sidst«.

Marinestuen i Slottensgade 28 holdes åbent hver lørdag fra klokken 10.00 og onsdag fra klokken 19.30.

KØBENHAVN

»Udkiggen« bringer det foreløbige program, hvoraf fremgår, at sæsonen startede 11. oktober på Holmen, hvor man havde fælles spising og fremvisning af farvefilmene »Danske FN-soldater« og »Kongerevy i Århusbugten«. Der er desuden planlagt et andespil i november og en julehyggeaften på Parkhotellet 11. december. Allerede nu henledes medlemmernes opmærksomhed på, at flest mulige bør møde op ved mindeankeret i Nyhavn juleaften kl. 14.45.

NÆSTVED

Bohn-Jespersen fortæller, at afdelingen atter i år arrangerede en sommerudflugt til Agersø sammen med afdelingerne i Haslev og Skælskør. Turen fandt sted lørdag den 30. juni og havde ca. 100 deltagere. Den var begunstiget af et strålende vejr, som bidrog til den fine stemning. Efter sejlturen indtog man maden og dansede på kroen.

Den årlige fregatskydning var berammet til 2. september (samme dato som jubilæumstæv-

net!). Skydningerne plejer at have stor betydning for kammeratskabet i afdelingen og samtidig hjælper de til med at stabilisere økonomien.

I et tidligere brev skrev Bohn-Jespersen om fregatskydningen, at der er gammel tradition for afholdelse den første søndag i september. Denne skydning er afdelingens gode faste indtægtskilde, da man forud sælger skydesedler for to kroner pr. stk.

Skulle andre afdelinger være interesseret i at vide, hvorledes man i Næstved afvikler en fregatskydning, er man parat til at give gode råd. I Næstved er man på det tørre med et par hundrede medlemmer og en pæn kassebeholdning.

I et senere brev fortæller Bohn-Jespersen, at fregatskydningen den 2. september havde 55 deltagere, og at gardehusarkasernen som sædvanlig stillede skydebanerne til rådighed.

Vintersæsonen begyndte 2. oktober med sammenkomst i marinestuen, en mandeaften med skinkeben og fællessang. Samvittigheden var i orden, for man havde allerede på dette tidspunkt forberedt en festaften sammen med pigerne den 17. november, hvor der bliver budt på bankospil, andesteg og dans.

Afdelingen gratulerer tømrer Chr. Lindegård Hansen, 50 år 14/12. Mekaniker N. P. Jensen, Kongsted, 80 år 31/12.

RANDERS

Den kendte Glostrup-avis »Så til søs« oplyser, at landsskyttestævnet i Randers fandt sted 9. og 10. september med stor deltagelse fra hele Danmark. Efter ankomsten til Randers blev gæsterne afhentet af de lokale skytter, som i privatbiler gav dem en herlig oplevelse ved en køretur i den smukke omegn. Efter et besøg på den smukke historiske Hvidsten Kro gik turen videre til Mariager og langs fjorden til Ø. Tørslev Kro (Danmarks ældste), og der sluttes med en fest på Hotel Westend i Randers (Marinestuen).

Trods dette forsøg på at nedbryde konkurrenternes moral, blev Randers Afdeling kun nr. 3 i landsskydningen, hvor de samlede resultater blev følgende:

1. Glostrup/Tåstrup afd. .... 453 p.
2. Århus afd. .... 447 p.
3. Randers afd. .... 440 p.
4. Kerteminde afd. .... 434 p.
5. Hanstholm afd. .... 427 p.

6. Kalundborg afd. .... 424 p.
7. København afd. .... 416 p.
8. Lyngby afd. .... 407 p.

For tredje år i træk kunne Jens Rosenfeldt Christensen på holdets vegne modtage den smukke pokal, der blev overrakt af Marineforeningens landsformand, kommandørkaptajn Kai Hertz. Årets landsskytte blev Alex Andersen, Glostrup, der opnåede 94 points. Kommandør Evers' mindepokal tilfaldt Randers afdeling, og en trekantskydning blev vundet af Kerteminde.

I forbindelse med stævnet afvikledes det årlige landsskyttemøde, hvor Jens Rosenfeldt Christensen fra Glostrup blev valgt til formand for skyttelavsudvalget for en treårig periode.

Landsstævnets bedste skytter

Direkte fra Randers har vi fra Bjerg Mad-sen modtaget avisklip og billeder af præmietagerne.

Vi gengiver et af billederne, som viser den bedste skytte fra hvert hold. Bagest fra venstre Knud Nielsen, Kerteminde, Poul Madsen, Kgs. Lyngby, Schytte Hansen, Randers, Ove Gregers Petersen, København, og Kalle Mortensen, Hanstholm. Forrest fra venstre Jens Sørensen, Århus, Jens Rosenfeldt Christensen, Glostrup, og Th. Dalsgård, Kalundborg.

ROSKILDE

Det fremgår af den lokale nyhedstjeneste, at der virkes ihærdigt for at udvide samarbejdet mellem afdelingerne på Sjælland, - også uden for distriktet. Et af resultaterne var deltagelse fra Glostrup, Frederikssund og Kalundborg i et kammeratskabsstævne arrangeret 16. juni af Roskilde afdeling.

Turen gik gennem vikingeland i Roskilde omegn og endte i historisk arkæologisk for-

søgscenter i Ledreborg skov ved Lejre. Her blev gæsterne budt velkommen, og bestyrelsesmedlemmer fra Roskilde afdeling forestod rundvisningen i centeret, hvor man så de mange arbejdende værksteder og boliger fra jernaldertiden.

I et gammelt bondehus »Hørhavehus« fra omkring 1800 spiste man den medbragte mad, og bagefter blev der danset i den grønne skov til solnedgang.

Der var mange opfordringer til afdelingen om at gentage arrangementet til næste år.

Flemming Petersen fortæller, at den årlige fregatskydning blev afholdt 19. august, hvor man startede med morgenbitter i marinestuen før busturen til skydebanen. Med middagsbussen ankom »forstærkningen«: damerne med madkurvene.

I forbindelse med fregatskydningen fik blikkenslager Børge Skjoldby overrakt Marineforeningens hæderstegn for mænd. Ved samme lejlighed blev optaget to nye medlemmer i afdelingen.

I tilknytning til Søværnets jubilarstævne den 2. september aflagde præsidenten for Norges Orlogsforbund, kommandørkaptajn A. Stang, og sekretæren for Orlogsforbundet, Bjarne Knutsen, besøg i Roskilde, hvor afdelingens formand, Flemming Petersen, var guide for dem i vikingskibshallen, i domkirken, på lørdagstorvet og i marinestuen, hvor der blev set på klenodier og spist frokost.

SØLLERØD

Afdelingens formand, Helge Borggård Hansen, har sendt redaktionen et eksemplar af Søllerød kommunes fritidsprogram for 1973-74, en diger tryksag, hvori man på afdelingens initiativ har medtaget en hel side med orientering om, hvad Marineforeningens Søllerød afdeling kan tilbyde alle søfartsinteresserede i kommunen.

TØNDER

Helge Hollersen oplyser, at afdelingens æresmedlem og tidligere formand, blikkenslagermester Chr. Hansen, fyldte 70 år i august. Chr. Hansen, der er gammel Georg Stage-dreng, var initiativtager til afdelingens oprettelse i 1963. Trods sin sygdom følger han Marineforeningens arbejde med stor interesse. Kammeraterne ønsker ham god bedring og god vind fremover.

VIBORG

Willy Andresen oplyser, at man den 2. juni afholdt fregatskydning. Efter træfningen var der fælles spising med damerne og dans.

Afdelingen lykønsker Tage Lund Jensen, 50 år 18/8. Rich. C. J. Nielsen, 60 år 1/11 og Peter Vindum (medstifter af afdelingen), 80 år 12/12.

Skaf et nyt medlem

Klip nedenstående blanket ud.

Udfyld blanketten, som desuden skal underskrives af ansøgeren og hans proponent.

Send blanketten til formanden for den afdeling, hvor det nye medlem søger optagelse.

OPTAGELSESBLANKET

Fulde navn _____

Fødselsdag
og -år _____

Livsstilling _____

Bopæl
(nøjagtig
postadr.) _____

Evt. hvilken
årgang _____

Evt. udkom-
manderet med _____

Har De tid-
ligere været
medlem af en
Marineforenings-
afdeling og da
hvilken? _____

Hvorlænge? _____

Proponent

Underskrift

Indsendt / 19

NB. Blanketten udfyldes nøjagtigt og indsendes til formanden.

Ny maritim litteratur

This is the Coast Guard

En stor bog om den amerikanske kystvagtjeneste gennem 182 år, udarbejdet af H. R. Kaplan og James F. Hunt. Efter gennemgang af den historiske udvikling beskrives kystvagtjenestens opgaver fra redningstjeneste og farvandsafmærkning til navigatøruddannelse og havforskning. Desuden fortælles om institutionens mænd. 304 s., rigt ill., £ 12,95, Cornell Maritime Press, Cambridge, Maryland.

Warships & Navies 1973

Med fremragende illustrationer og med bidrag af søfartseksperter og marineofficerer under redaktion af A. J. Watts fortælles om den sidste nye udvikling i søværnene – først og fremmest Royal Navy. 136 s., £ 2,25, Ian Allan, London.

The Diamond Jubilee Review of the Fleet 1897

En beretning om Royal Navy gennem Dronning Victorias 60 års regeringstid ledsaget af en billedkavalkade over skibe og episoder i samme tidsrum. Genoptryk fra 1897, 48 sider, stort format, £ 1,20. Arms and Armour Press, London.

Jane's Fighting Ships 1924

Genoptryk af den stærkt efterspurgte årgang af den store fjernkendingsbog med over 1000 illustrationer, fotos, tegninger og silhouetter samt data for alverdens orlogsskibe. 1924-udgaven er karakteristisk for en periode, hvor man lagde vægt på den tekniske udvikling, fordi internationale konventioner begrænsede skibenes antal og størrelse. 424 s., £ 8,40, David & Charles, Newton Abbot.

Segelfartyg

Svensk oversættelse af George Goldsmith-Carters beskrivelse af sejskibstypernes udvikling i langfarten såvel som i alle havkroge med støtte af 150 illustrationer, hvoraf mange er ganske fortræffelige. Lommeformat, 160 s., Sv. kr. 12,25, Bogförlaget Forum, Stockholm.

Segelschulschiffe 1974

Atter i år er kommet en stor flot kalender med 13 prægtige farvefotos af den nyere tids skoleskibe. Format 45 x 50 cm. Pris DM 23,80 net., Egon Heinemann, Hamburg. Forhandles af Høst & Søn.

Vesterud.

Den 83-årige sømandsforfatter Knud Andersen, som ved bogens fremkomst netop er på vej vesterud til Vestindien med en tremastet skonnert, fik i vuggegave at kunne tryllebinde sine tilhørere og at pege på det væsentlige i livets tilskikkelser. Disse autentiske beretninger danner en helhed med de 7 have som scene, med rigtige mennesker som skuespillere og med en gennemgående rød tråd af menneskekærlighed. 200 s., kr. 43,70. Borgens Forlag.

Danske dampskibe.

En ny samling af Andreas Laursens dejlige tegninger, som danner en kavalkade af danske skibstyper gennem 100 år. Laursen har denne gang selv skrevet teksterne, og det er han sluppet godt fra. En fremragende maritim gavebog. 78 s., kr. 44,00, Høst & Søn.

Vindjammerparade.

En række dygtige fotografer overværede det stævne i Kielerbugt, som afsluttede de store sejskibes kapsejlad i 1972. Den fornemme billedkavalkade, hvor der ikke er sparet på farverne, er redigeret af Hans Jürgen Hansen og B. Wundshammer. I et supplement bringes data for samtlige deltagende skibe. 112 s., stort format, kr. 120,-. Lademann.

Jul på Havet 1973.

Redaktør Axel Bærentzen svigter ikke sine mange trofaste læsere, men bringer atter i år den traditionelle hyggelige julegave til søfartsinteresserede læsere i en passende blanding af autentiske beretninger, skipperløgne, søhistorie og et rigeligt illustrationsmateriale, heraf mange gode farvegengivelser. 66 s., kr. 16,00. Vikingens Forlag.

